

INTERNAȚIONALIZAREA ACASĂ A STUDIILOR DOCTORALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

GHEORGHE CUCIUREANU^{1,2}

ION HOLBAN^{1,2}

¹CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU ACREDITARE ȘI ATESTARE,

²INSTITUTUL DE DEZVOLTARE A SOCIETĂȚII INFORMAȚIONALE

UNA DIN COMPONENTELE DE BAZĂ ALE INTERNAȚIONALIZĂRII STUDIILOR DOCTORALE ESTE INTERNAȚIONALIZAREA ACASĂ. IMPORTANȚA ACESTEIA REZULTĂ DIN FAPTUL CĂ INTERNAȚIONALIZAREA ESTE ESENȚIALĂ PENTRU DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ A DOCTORANZILOR, DAR, DIN PĂCATE, DOAR O PARTE DINTRE DOCTORANZI ARE POSIBILITATEA SĂ-ȘI FACĂ STUDIILE PESTE HOTARE. ÎN FELUL ACESTA, INTERNAȚIONALIZAREA ACASĂ OFERĂ DOCTORANZILOR NOȘTRI O ȘANSĂ REALĂ DE A OBTINE EXPERIENȚA ACADEMICĂ DE DOBÂNDIRE A CUNOȘTIINȚELOR ȘI ABILITĂȚILOR NECESARE ÎNTR-O LUME GLOBALIZATĂ.

Pe lângă implicarea doctoranzilor și profesorilor de peste hotare în studiile doctorale, internaționalizarea acasă este caracterizată și prin deschiderea internațională a structurilor instituționale (cadrul legal și administrativ, capacitatea operațională, capacitatea managerială, sistemul de asigurare a calității) și capacitatea de cercetare (în special capacitatea și eficiența cercetării recunoscută la nivel internațional) [8]. Deschiderea internațională presupune regândirea curriculei și revizuirea conținutului programelor de studiu, angajarea unui personal academic competent și oferirea de facilități academice, predarea în limbi străine, servicii su-

port pentru doctoranzi și activități extracurriculare pentru creșterea vizibilității internaționale a doctoranzilor ș.a [1]. Internaționalizarea comprehensivă acasă înseamnă un angajament, confirmat prin acțiune, de a implementa perspective internaționale și comparative prin misiuni de predare, cercetare și suport ale învățământului superior. Acesta este un element esențial care trebuie asumat de leadership, conducere, facultate, studenți și toate facilitățile academice și unitățile de suport [13].

Având în vedere cele menționate mai sus, dar și ținând cont de limitele reduse ale unui articol, în acest studiu ne-am propus să facem o trecere în revistă a fenomenului internaționalizării acasă a studiilor doctorale din Republica Moldova. La selecția indicatorilor s-a ținut cont de disponibilitatea și relevanța lor pentru sistemul național de pregătire a doctoranzilor. Lucrarea se axează pe analiza diferitelor aspecte ce țin de studiile doctoranzilor de peste hotare, care sunt pregătiți și care au obținut grade științifice în Republica Moldova, și activitatea experților de peste hotare care participă la susținerea tezelor în Republica Moldova. Drept surse de bază pentru analize au servit datele Consiliului Na-

țional pentru Acreditare și Atestare (CNAA), ale Biroului Național de Statistică (BNS) și ale Ministerului Educației (ME).

Doctoranzii de peste hotare în Republica Moldova

Numărul doctoranzilor de peste hotare care studiază în Republica Moldova a fost relativ stabil în ultima perioadă, peste 70% provenind din România și peste 20% din Israel (fig.1). Doctoranzii de peste hotare constituie circa 14% din toți doctoranzii înmatriculați în Republica Moldova. Aproape toți doctoranzii de peste hotare sunt la frecvență redusă și studiază în bază de contract. Ponderea cetățenilor de peste hotare este mult mai ridicată la doctorat decât la celelalte două cicluri ale învățământului superior, sporind de la 1,9%, în 2012-2013, până la 4,7%, în 2016-2017 (mai mult de jumătate din aceștia provenind din Israel) [2]. Pentru studiile doctorale, BNS nu furnizează date mai noi privind doctoranzii de peste hotare decât cele din anul 2014.

De aceea în continuare vom analiza informația privind doctoranzii înmatriculați expusă pe site-ul Ministerului Educației. Datele înmatriculării în anii de studii 2015-2016 și 2016-2017 confirmă majoritatea tendințelor înregistrate anterior. Cei 133 de doctoranzi de peste hotare înmatriculați constituie 12,4% din toți doctoranzii. Au fost înmatriculate persoane din 13 țări, majoritatea din România (107), Israel, cu un număr în scădere (11), și Turcia (5), din restul țărilor venind câte un doctorand [11].

Datele de mai sus nu le confirmă pe cele din singurul Raport european privind studiile doctorale în Republica Moldova, care indică faptul că un număr important de doctoranzi vin din Siberia, China și țările arabe [15]. De fapt, în ultimii 2 ani nu a fost înmatriculat în Republica Moldova niciun doctorand din Siberia, China și doar 3 din țări arabe. E adevărat că în trecut erau mai mulți doctoranzi din țările arabe, dar nu și din Siberia sau China (un singur grad științific conferit unei persoane din China în 25 de ani).

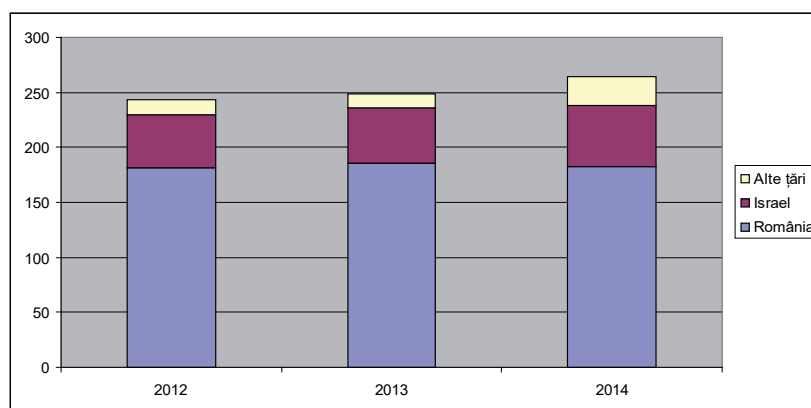

Fig.1. Evoluția numărului de doctoranzi de peste hotare ce își fac studiile în Republica Moldova

Sursa: elaborat de autori în baza datelor BNS

Comparativ cu multe state europene dezvoltate, numărul doctoranzilor internaționali în Republica Moldova este mai redus. Una din explicațiile decalajelor constă în faptul că doctoranzii aspiră să studieze în țările cu investiții substanțiale de resurse pentru cercetare-dezvoltare în instituțiile de învățământ superior. Astfel, în Elveția, țara cu cele mai mari cheltuieli pentru cercetare-dezvoltare per student din instituțiile de învățământ superior (circa 13,6 mii de dolari USD), doctoranzii internaționali reprezintă mai mult de jumătate din totalul docto-

ranzilor; în Australia, Belgia, Luxemburg, Olanda, Suedia și Marea Britanie, care cheltuiesc peste 5 mii de dolari USD în cercetare-dezvoltare per student din instituțiile de învățământ superior, au o proporție de peste 30% de doctoranzi internaționali. Corelarea între cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare per student din instituțiile de învățământ terțiar și proporția doctoranzilor internaționali este de 0,69 în țările Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) [12]. Or, cheltuielile în cercetare-dezvoltare din instituțiile de învățământ su-

perior indică faptul că doctorandul va beneficia de o instruire și cercetare de calitate, că la instituțiile din țara respectivă există capacități de cercetare, economia este una inovațională, iar țara avansează spre societatea cunoașterii.

În ultimii doi ani, în Republica Moldova marea majoritate a doctoranzilor de peste hotare au fost înmatriculați în domeniul științelor sociale și economice. În primele 4 domenii: științele educației, psihologiei, științele juridice și științele economice au fost înmatriculați 87% din doctoranzii de peste hotare (fig.2a). De ce anume cei mai mulți doctoranzi străini vin să-și facă studiile în aceste domenii? O presupunere logică ar fi că în Republica Moldova în aceste domenii există mai multă competență, ceea ce le face mai atractive. Așa să fie oare? În lumea modernă cel mai important indicator al activității științifice îl constituie articolele publicate în reviste. Despre capacitatea științifică a unei țări se judecă în primul rând după publicațiile în două baze de date: Web of Science și SCOPUS. Deoarece unele date din SCOPUS sunt în acces liber, să vedem în care domenii ale științei au publicat cel mai mult cercetătorii din Republica Moldova în perioada 1996-2014 (fig.2b). Chiar dacă denumirile domeniilor științifice utilizate în SCOPUS dife-

ră de cele utilizate în Republica Moldova, oricum putem ușor deduce că nu există o interdependență între domeniile în care se obțin cele mai multe rezultate științifice și domeniile în care vin cei mai mulți doctoranzi de peste hotare. Mai curând ar exista o legătură invers proporțională pe domenii între numărul publicațiilor SCOPUS și numărul doctoranzilor de peste hotare. Cele mai performante, dacă ne referim la numărul de articole înregistrate în SCOPUS, sunt domeniile fizică și astronomie, științe ale materialelor, științe inginerești, chimie, însă în cadrul lor a fost înmatriculat doar un doctorand de peste hotare (în inginerie electronică și a informației). Și invers, în câteva domenii cu cei mai mulți doctoranzi de peste hotare se întâlnesc foarte puține articole înregistrate în SCOPUS: drept – 14, pedagogie (științe ale educației) – 3, psihologie – 7, filologie – 11, economie – circa 40 (din totalul de peste 5,5 mii articole publicate de cercetătorii moldoveni în această perioadă).

Având în vedere că doctoranzii străini nu se orientează spre cele mai performante domenii de la noi, rezultă că altele sunt motivele pentru care ei vin să facă doctoratul în Republica Moldova. Vom încerca în continuare să le identificăm, analizând alte aspecte ale internaționalizării acasă.

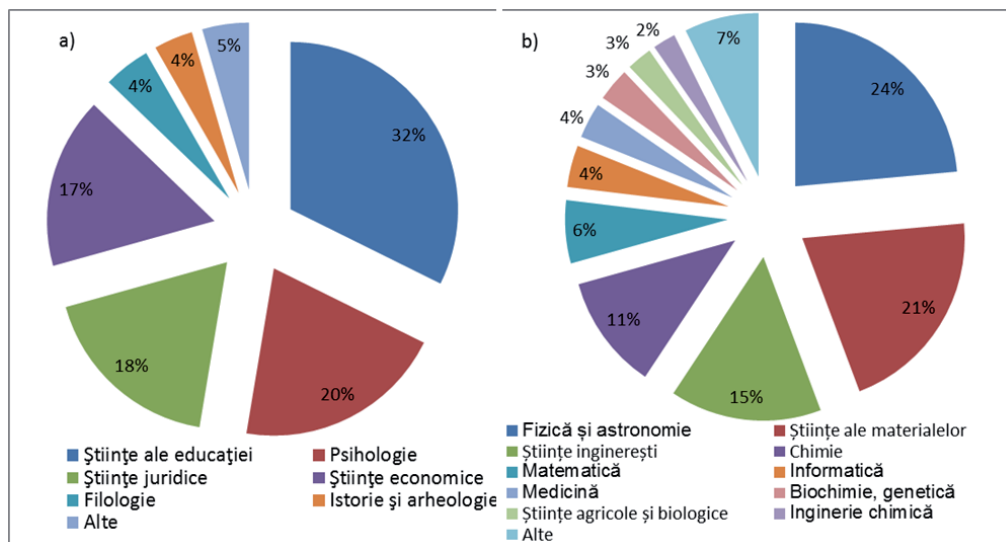

Fig.2. Repartiția după domenii ale științei a:

a) doctoranzilor de peste hotare înmatriculați în anii 2015 și 2016 în Republica Moldova;

b) articolelor științifice din SCOPUS ale autorilor moldoveni, publicate în perioada 1996-2014.

Sursa: elaborat de autori după [11; 14]

Grade științifice conferite cetățenilor străini în Republica Moldova

Numărul cetățenilor străini cărora li s-au conferit grade științifice în Republica Moldova în perioada 1993-2016 este de 680, dintre aceștia 665 au obținut gradul de doctor în științe, iar 15 - gradul de doctor habilitat în științe. Ponderea cetățenilor străini care au obținut grade științifice în Republica Moldova constituie în medie 14,3% din numărul total de persoane cărora li s-a conferit un grad științific în Republica Moldova. Există însă diferențe semnificative după ani (fig.3), de la 7,6% în 1997, până la 26,3% în 2005. În ultimii cinci ani (2012-2016) se atestă o creștere a ponderii cetățenilor străini care obțin grade științifice în Republica Moldova, în medie 17,4%, iar în ultimul an – 22,2% [4].

Cetățenii străini cărora le-au fost conferite grade științifice în Republica Moldova reprezintă 41 de țări de pe toate continentele cu excepția Australiei. Cele mai multe persoane de peste hotare care au obținut grad științific la noi provin din România, circa 2/3 (fig.4). Există însă diferențe după perioade. În anii 1990 și începutul anilor 2000 se înregistra o diversitate mai mare a țărilor din care proveneau persoanele cărora li se confereau grade științifice, remarcându-se unele țări din Orientul Apropiat (Iordania, Siria, Yemen), Asia de Sud Est (Vietnam) sau chiar Africa (Guineea, Angola), o „moștenire” a

perioadei sovietice. Ulterior, numărul țărilor ai căror cetățeni au obținut grade științifice în Republica Moldova a scăzut. Astfel, în perioada 2011-2016, au obținut grade științifice la noi cetățeni străini din doar 14 state, România având o dominație netă (circa 85% din numărul cetățenilor străini cărora li s-au conferit grade științifice), secundată de Israel (5,4%), țară care până în 2003 nu a avut niciun cetățean care să fi obținut grad științific în Republica Moldova.

Cea mai mare parte din gradele științifice conferite cetățenilor străini în Republica Moldova ține de pedagogie, drept și economie (fig.5). În aceste domenii se conferă 72% din gradele științifice acordate cetățenilor străini, ceea ce constituie 37% din totalul gradelor științifice conferite în Republica Moldova. Cu toate aceste diferențe, cele 3 ramuri ale științei se află pe locurile 2-4 și după numărul total de susțineri în Republica Moldova. Aceasta ne permite să presupunem că motivele din care mulți cetățeni străini vin să-și facă studiile de doctorat în aceste ramuri pot fi explicate prin diferențele existente în cerințele privind efectuarea cercetărilor și de susținere a tezelor în diferite domenii ale științei.

Într-un studiu anterior, precizam că „domeniile științifice care au tradiții de cercetare și școli formate pe parcursul a mai multor decenii (ex., fizica, matematica, chimia) păstrează standarde mai înalte

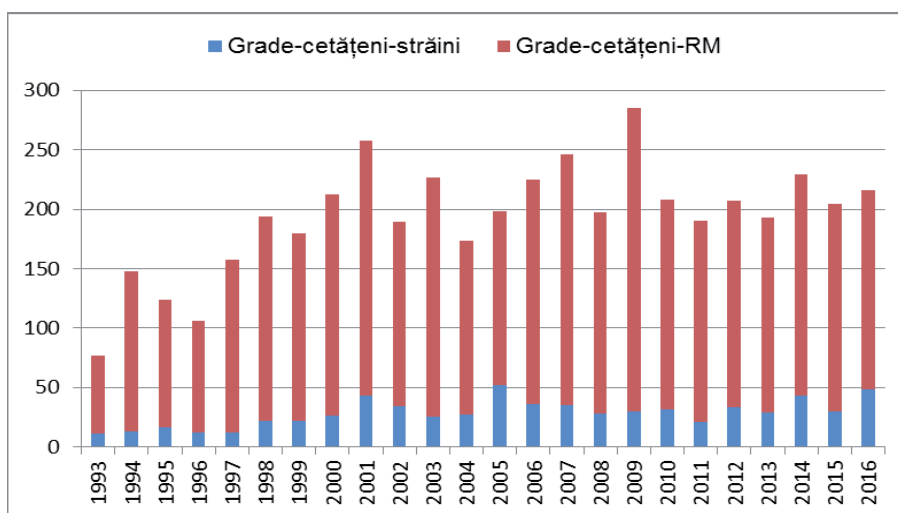

Fig.3. Conferirea gradelor științifice cetățenilor RM și cetățenilor străini, în perioada 1993-2016, în Republica Moldova

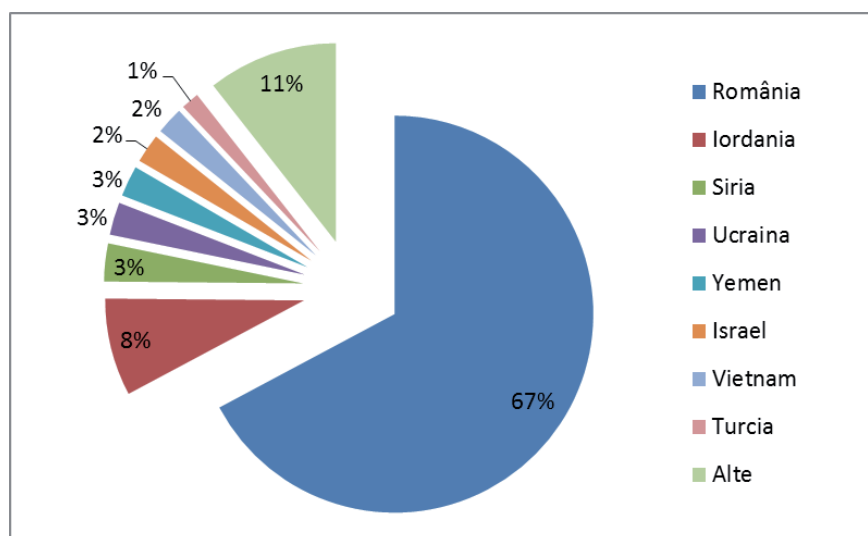

Fig.4. Repartiția cetățenilor străini care au obținut grade științifice în Republica Moldova în perioada 1993-2016 după țara de origine

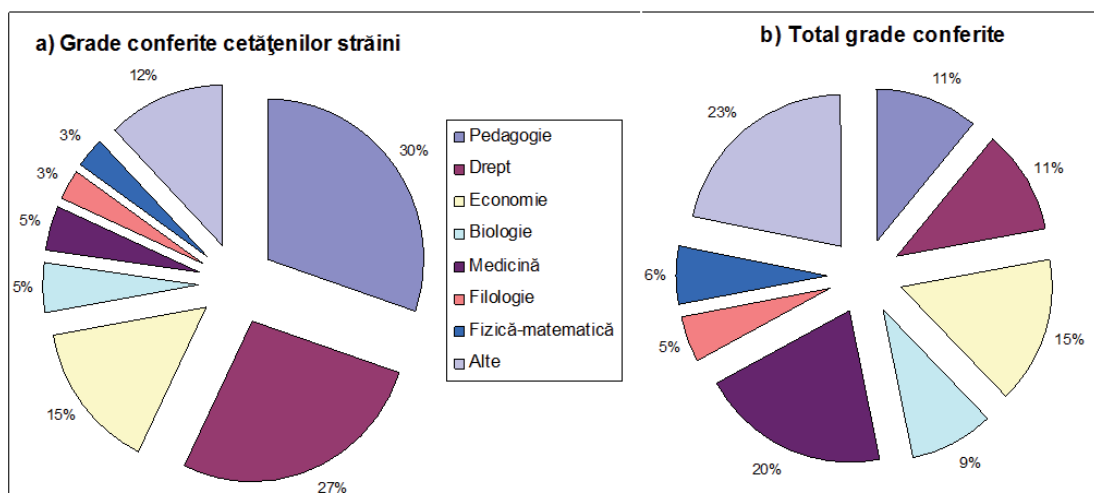

Fig.5. Repartiția după ramuri a numărului de grade științifice conferite în Republica Moldova în anii 1993 - 2016

de calitate și se raportează în evaluări la cercetările care se efectuează în comunitățile științifice avansate, iar în domeniile cu o creștere rapidă a numărului de persoane cu grad științific, în perioada funcționării sistemului național de atestare a cadrelor (ex., drept, economie, pedagogie), în care se pare că nu există o comunitate puternică de experți, decalajul față de nivelul cercetărilor din centrele mondiale de excelență este mai mare, fiind mai frecvente cazurile de abateri de la normele de bună conduită în cercetare-dezvoltare” [5]. Astfel, lipsa funcționării mecanismelor reputaționale și cerințele mai reduse în unele domenii fac posibilă susținerea mai lejeră a tezelor de doctorat și, respectiv, atrag mai mulți doctoranzi. Iar acest motiv pare să fie unul decisiv

în alegerea de către doctoranzii de peste hotare a domeniului de studiu în Republica Moldova, mai ales în condițiile în care costurile efectuării studiilor doctorale sunt mai ridicate în țara lor de origine.

Participarea experților străini la evaluarea tezelor de doctorat în Republica Moldova

Acesta este un alt indicator ce caracterizează internaționalizarea studiilor doctorale acasă. În perioada 2014-2016, în Consiliile științifice specializate de susținere a tezelor (CȘS) au fost incluși 309 experți de peste hotare, ceea ce constituie 17,6% din toți membrii CȘS [3]. Pe domenii științifice, ponderea experților străini nu variază semnificativ, de la 14,5%, în științele naturii și științele agricole, până la 20%, în științele ingineresti și tehnologii (fig. 6).

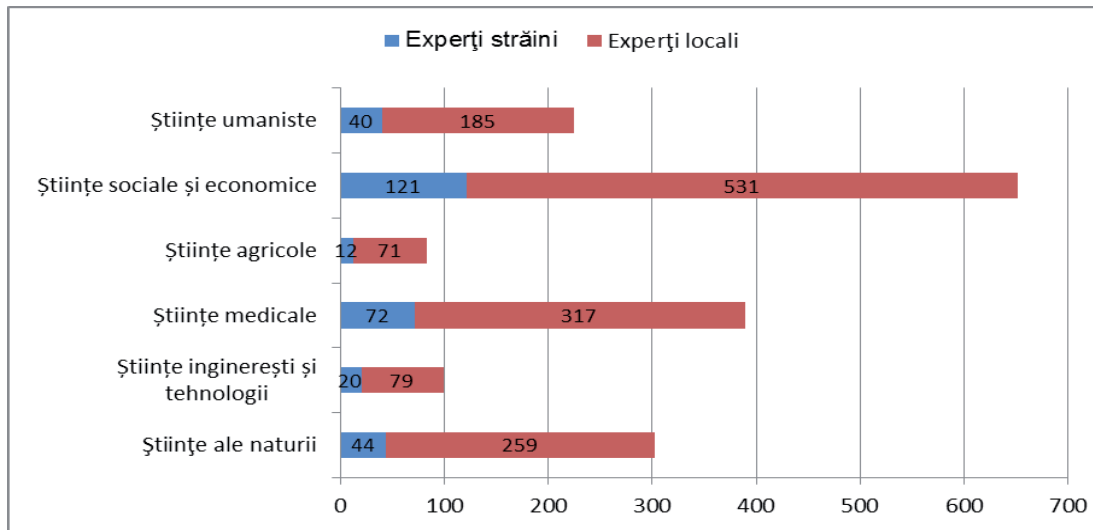

Fig.6. Numărul experților străini și locali în Consiliile de susținere a tezelor de doctorat formate în perioada 2014-2016, după domeniile științei

Experții reprezintă 17 țări, majoritatea fiind din România (243 persoane), urmată de Ucraina (30) și Rusia (13). Constatăm că în perioada 2014-2016 numărul experților de peste hotare este relativ mare în CȘS și, probabil, în nicio altă evaluare a activităților științifice, educaționale sau culturale din Republica Moldova nu se înregistrează o implicare atât de masivă a experților externi. Ei sunt incluși în aproape toate CȘS de susținere a tezelor de doctor habilitat, a tezelor candidenților la un grad științific de peste hotare, dar și în multe alte CȘS. Implicarea experților de peste hotare este foarte importantă în condiții-

le unei comunități științifice mici, cum este cea din Republica Moldova, în care este complicat de evitat conflictele de interese. Cu toate acestea, impactul internaționalizării, manifestat prin implicarea experților străini, asupra calității tezelor de doctorat în unele cazuri lasă de dorit. De ce se întâmplă acest lucru? „Una din cauzele principale o constituie faptul că experții vin la invitația și cu finanțarea candidatului (conducătorului de doctorat) și este mai dificil ca după aceasta ei să se pronunțe critic sau să respingă lucrarea. La rândul lor, experții invitați prezintă adesea avize favorabile, fără rezerve, din politețe, pentru

a nu dezamăgi asistența / candidatul / conducătorul sau pentru a fi invitat și altă dată. În plus, pentru candidați este mai simplu să invite nu specialiștii cei mai competenți în domeniu, ci pe acei mai comozi, care provin din țări în care la fel nu funcționează bine sistemul reputațional în domeniul academic” [6]. Prin aceasta se explică faptul că deseori sunt invitați

aceiași experți în diferite CȘS (tab.1). Rezerve față de calitatea tezelor evaluate de către experții de peste hotare apar și din considerentul că uneori aceștia sunt foști doctoranzi, care au susținut teze în instituțiile din Republica Moldova, ei fiind incluși în CȘS de susținere a tezelor, nu arareori coordonate de foștii lor conducători de doctorat.

Tabelul 1
Cele mai frecvente prezențe per expert de peste hotare în CȘS de susținere a tezelor în Republica Moldova în perioada 2014-2016

Numărul prezențelor per expert	Numărul experților cu număr respectiv de prezențe	Ramura științei	Țara
13	1	Științe juridice	România
9	1	Științe ale educației	România
8	3	Științe juridice - 2 Științe ale educației - 1	România
6	2	Științe juridice	România
5	5	Științe ale educației - 1 Studiul artelor - 2 Științe juridice - 1 Științe economice - 1	Israel - 1 România - 4
4	5	Științe ale educației - 1 Științe juridice - 2 Științe economice - 2	România

Impactul mai redus al includerii experților de peste hotare în evaluarea tezelor de doctorat se datorează și nivelului general redus al culturii evaluării în Republica Moldova.

Alte aspecte ale internaționalizării acasă

Analiza cadrului instituțional, inclusiv a celui legal și administrativ, arată că nu există o strategie de internaționalizare la nivel național, iar la nivelul instituțiilor, de asemenea, nu am putut identifica documente strategice care s-ar referi la acest proces. În actele normative din Republica Moldova sunt puține prevederi care ar avea tangență cu internaționalizarea acasă a doctoratului. Cadrul nou de desfășurare a studiilor doctorale format în urma aprobării Codului Educației nu a adus mari schimbări în privința internaționalizării studiilor, din cele 46 de școli doctorale create în Republica Moldova doar una fiind în parteneriat cu o instituție de peste hotare.

Cadrul de evaluare și acreditare a studiilor / a programelor de studiu nu pare să fie stimulator în privința internaționalizării. Metodologia de evaluare externă în vederea autorizării de funcționare provizorie a școlilor doctorale și a programelor de

doctorat nu conține indicatori care s-ar referi expres la internaționalizarea acasă. În Standardele de acreditare, criteriile și indicatorii de performanță pentru evaluarea externă a programului de studiu în învățământul superior este inclus un indicator ce se referă la internaționalizarea acasă – 1.2.3. *Internaționalizarea programului de studiu*, dar nu este clar cât este el de important pentru acreditarea programului [10].

La nivel instituțional, eforturile de internaționalizare a învățământului superior mai suferă și de insuficiența resurselor financiare și umane. Universitățile din Republica Moldova încă nu și-au dezvoltat anumite capacități organizaționale și manageriale pentru a discuta de la egal la egal cu partenerii din universitățile internaționale [9]. Din alte puncte slabe pentru internaționalizarea acasă putem menționa lipsa universităților naționale în clasamentele internaționale, slaba promovare în străinătate a ofertelor de studii, dotarea tehnică relativ slabă, insuficiența profesorilor capabili să predea în limbi străine, dezvoltarea slabă a cercetării universitare ș.a.

Cât privește activitățile de internaționalizare, universitățile încheie mai frecvent acorduri de colaborare cu instituții partenere și beneficiază de schemele de mobilitate oferite de programele internaționale, deși numărul studenților și profesorilor de peste hotare care vizitează Republica Moldova nu este mare. Nu-

mărul mic de doctoranzi de peste hotare care nu sunt vorbitori de română nu stimulează dezvoltarea unor programe doctorale în limbi de circulație internațională. Un indicator al eforturilor și nivelului de internaționalizare a universităților din Republica Moldova este numărul doctoranzilor internaționali (fig.7).

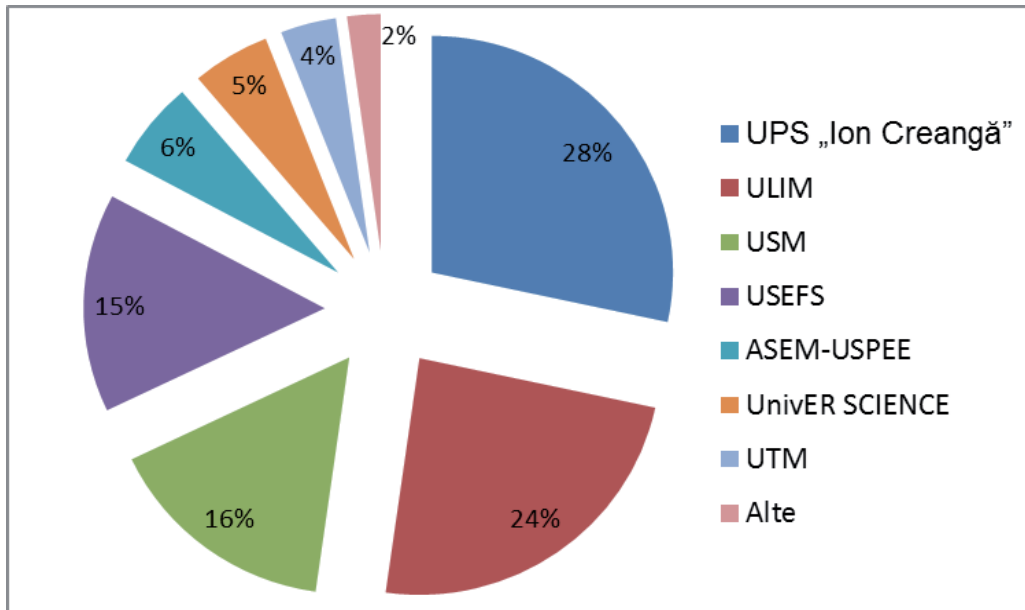

Fig. 7. Repartiția doctoranzilor de peste hotare înmatriculați în anii 2015 și 2016 în Republica Moldova după instituțiile-gazdă

Nu este deloc întâmplător faptul că pe primul loc după numărul doctoranzilor de peste hotare se situează Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, care are stabilite importante relații cu universități partenere de peste hotare și organizează periodic școli de vară, ateliere și alte manifestări la care participă experți de peste hotare, inclusiv din cadrul EUA, iar prin colaborare cu Universitatea din București asigură diferite activități de internaționalizare acasă [7].

Concluzii

Internaționalizarea acasă a doctoratului din Republica Moldova este necesară și foarte importantă mai ales în condițiile reducerii dramatice a numărului de studenți locali. Contribuția internaționalizării acasă la asigurarea calității studiilor și a cercetărilor doctoranzilor poate determina o mai mare parte a studenților locali să-și continue studiile de doctorat

în Republica Moldova, dar și atragerea unor doctoranzi de peste hotare, din țări cu capacități mai reduse în domeniul educației și cercetării. În acest sens, instituțiile ar trebui să-și dezvolte politici efective pentru recrutarea și admiterea doctoranzilor internaționali.

Judecând după proporția studenților internaționali, putem afirma că doctoratul în Republica Moldova este mai internaționalizat decât celelalte două cicluri ale învățământului superior. Totodată, lipsa unor servicii dedicate și a unor stimulente pentru internaționalizarea doctoratului acasă, investițiile insuficiente în cercetare-dezvoltare la nivel instituțional, lipsa universităților naționale în clasamentele internaționale și, deci, prestigiul internațional redus al acestora, determină nivelul mai scăzut al internaționalizării doctoratului comparativ cu statele avansate.

Mediul local, calitatea sistemului de învățământ și a celui de cercetare, nivelul redus al culturii evaluării în Republica Moldova influențează activitățile de internaționalizare acasă a doctoratului. Prin aceasta se explică atenuarea aspectelor pozitive ale internaționalizării, care se manifestă prin faptul că majoritatea doctoranzilor internaționali vin să-și facă studiile nu în cele mai performante domenii ale științei din Republica Moldova sau faptul că prezența experților de peste hotare nu întotdeauna contribuie la o creștere a calității tezelor de doctorat.

Pentru a crea o imagine completă a internaționalizării acasă a doctoratului din Republica Moldova, care să stea la baza unor politici adecvate la nivel național în domeniul de referință, ar fi necesară continuarea cercetărilor, îmbunătățirea statisticilor în domeniu și analiza mai detaliată a mai multor aspecte, inclusiv prin realizarea unor sondaje cu doctoranzii internaționali.

REFERINȚE

1. BECKER, R., KOLSTER, R. *International student recruitment: policies and developments in selected countries*. Nuffic, 2012 - <https://www.epnuffic.nl/en/publications/find-a-publication/international-student-recruitment.pdf> (accesat – 26.03.2017).
2. Biroul Național de Statistică. Statistici pe domenii: Învățământ și știință - <http://www.statistica.md/category.php?l=ro&idc=116&> (accesat – 26.03.2017).
3. Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare. Hotărâri de formare a Consiliilor științifice specializate de susținere a tezelor - <http://www.cnaa.md/attestation-commission/meetings/> (accesat – 26.03.2017).
4. Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare. Registrul gradelor științifice conferite – <http://www.cnaa.md/dispositions/2016/registrele-cnaa/> (accesat – 26.03.2017).
5. CUCIUREANU, G.. *Tendențe în susținerea tezelor de doctorat în Republica Moldova*. In: *Lucrările Conferinței Internaționale Științifico-Practice „Creșterea economică în condițiile globalizării”, ediția a 11-a*. Institutul Național de Cercetări Economice, 13-14 octombrie 2016. Chișinău, 2016, vol.II, pp. 215-220.
6. CUCIUREANU, G. *Formarea comisiilor de susținere a tezelor în Republica Moldova – problemele*

unui sistem post-sovietic. In: *Intellectus*. 2016, nr.4, pp. 66-76.

7. Doctorat și postdoctorat la Universitatea Pedagogică de Stat „I.Creangă” din Chișinău –<http://www.upsc.md/ro/subdiviziuni/departamente/departamentul-studii-doctorale-si-postdoctorale/> (accesat – 26.03.2017).

8. European University Association. Principles and practices for international doctoral education. 2015 - http://www.eua.be/Libraries/publications-homepage-list/eua_frindoc_leaflet_08_15_web (accesat – 18.03.2017).

9. KUSHNARENKO, V., COJOCARI, L. *Internationalization of higher education post-soviet small countries: realities and perspectives of Moldova*. In: *Current Issues in Comparative Education*, v15 n1 p132-144 Fall 2012 - <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1000219.pdf> (accesat – 26.03.2017).

10. Metodologia de evaluare externă a calității în vederea autorizării de funcționare provizorie și acreditării programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.616 din 18.05.2016 – <http://lex.justice.md/md/364908/> (accesat – 26.03.2017).

11. Ministerul Educației. Listele studenților-doctoranzi înmatriculați la studii superioare de doctorat în anii universitari 2015-2016 și 2016-2017 – <http://edu.gov.md/ro/content/studii-doctorale-0> (accesat – 18.03.2017).

12. OECD. The internationalisation of doctoral and master's studies. *Education Indicators in Focus*, No. 39, OECD Publishing, Paris, 2016.

13. PETCU, V., PETCU, A., HĂJ, C., SANTA, R., FIȚ, C-R. *Ghid practic privind internaționalizarea învățământului superior românesc*. Higher Education Policy Series, no. 11, IEMU, București, 2015.

14. Scimago Journal & Country Rank. Moldova, 1996-2014 –<http://www.scimagojr.com/country-search.php?country=md> (accesat – 18.03.2017)).

15. Study on the organisation of doctoral programmes in EU neighbouring countries: Moldova. Technopolis group, 2010 –http://eacea.ec.europa.eu/tempus/participating_countries/study/doctoral_programme/moldova.pdf (accesat – 18.03.2017).

REZUMAT

Internaționalizarea acasă a studiilor doctorale din Republica Moldova. Internaționalizarea acasă a studiilor doctorale este importantă, ea le ajută doctoranzilor să dobândească cunoștințe și abilități necesare într-o lume globalizată. În acest context, în articol se analizează diferite aspecte ale internaționalizării acasă a doctoratului din Republica Moldova: prezența doctoranzilor și a experților de peste hotare, gradele științifice obținute de cetățenii străini, particularități ale cadrului instituțional ș.a. Se constată un nivel mai ridicat de internaționalizare a doctoratului față de celelalte două cicluri ale învățământului superior, dar mai redus decât în țările avansate. Totodată se observă că impactul internaționalizării este determinat și de particularitățile mediului academic local.

ABSTRACT

Internationalization At Home of Doctoral Studies in the Republic of Moldova. Internationalization at home of doctoral studies is important to help doctoral students to acquire knowledge and skills needed in a globalized world. In this context, the article analyzes various aspects of internationalization at home of doctorate in the Republic of Moldova: the presence of doctoral students and

experts from abroad, scientific degrees obtained by foreign citizens, features of the institutional framework, etc. It is found a higher level of internationalization of doctorate compared to the other two cycles of higher education, but lower than in advanced countries. At the same time it is noted that the impact of internationalization is determined also by the peculiarities of local academic environment.

РЕФЕРАТ

Интернационализация дома докторантуры в Республике Молдова. Интернационализация дома докторантуры важна, чтобы помочь докторантам приобрести знания и навыки, необходимые в глобализованном мире. В этом контексте, в статье анализируются различные аспекты интернационализации дома докторантуры в Молдове: присутствие докторантов и экспертов из-за рубежа, научные степени, полученные иностранными гражданами, особенности институциональной базы и др. Установлено, что в докторантуре более высокий уровень интернационализации по сравнению с двумя другими циклами высшего образования, но ниже чем в развитых странах. В то же время отмечается, что последствия интернационализации определяются также особенностями местной академической среды.